

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล กศ.บ., กศ.ม., M.A., Ph.D.

สุเทพ จิตรชื่น กศ.บ., กศ.ม.

มนัสวี ญัฎฐาพิสุทธิ์ ศศ.บ., M.A.

ผู้ตรวจ

ผศ.จรรยาภรณ์ เชิดพุทธ กศ.บ., กศ.ม.

ธนาลัย ลิมปรัตนศิริ อ.บ. (เกียรตินิยม), MA.T.

สายพิน ตันสิริ กศ.บ., ค.ม.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

สมพร อ่อนน้อม พธ.บ. (เกียรตินิยม), นศ.บ.

นฤชภรณ์ กมลนฤเมธ ศศ.บ.

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สารานุกรม

๒๑๖-๒๒๐ ถนนบำรุงเมือง แขวงสาราณูราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒ ๒๒๒ ๙๙๙๔ • ๐๒ ๒๒๒ ๔๓๗๑-๒ FAX ๐๒ ๒๒๔ ๖๔๔๖ • ๐๒ ๒๒๔ ๖๔๔๗

email: info@wpp.co.th

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
 ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ส่วนหนึ่งส่วนใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล

สุเทพ จิตร์ชื่น

มนัสวี ญัณฐาพิสุทธิ์

ผู้ตรวจ

ผศ.จรรยาภรณ์ เชิดพุทธ

ธนาลัย ลิ้มปรัตน์ศิริ

สายพิน ดันสิริ

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์

สมพร อ่อนน้อม

นฤชกรณ์ กมลนฤเมธ

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-18-7836-9

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเร็กซ์ จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับให้นักเรียนและครูใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะสำคัญตามที่ต้องการทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำประโยชน์ให้สังคมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ เล่มนี้ยึดแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้หลักการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยพัฒนานักเรียนแบบองค์รวมอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการความคิดรวบยอดที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เน้นทักษะที่สร้างเสริมความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดตามหลักสูตร

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ เล่มนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ด้านประวัติศาสตร์ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้ได้ออกแบบให้มีย่อประกอบ ดังนี้

๑ ตัวชี้วัดชั้นปี ระบุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยแยกออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง (ตามหนังสือที่ ศธ. ๐๔๐๑๐/ว ๑๕๔๓) ซึ่งตัวชี้วัดระหว่างทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีดำ ส่วนตัวชี้วัดปลายทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้า

๒ สารการเรียนรู้ เป็นหัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหาที่นักเรียนจะได้เรียนรู้

๓ ประโยชน์จากการเรียนรู้ บอกระโยชน์ที่นักเรียนจะได้จากการเรียนรู้

๔ คำถามชวนคิด เป็นคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

๕ เนื้อหา นำเสนอเนื้อหาตามหลักสูตร เนื้อหาบางเรื่องอาจนำเสนอโดยใช้ภาพ ตาราง แผนภูมิ แผนที่แผนที่ความคิด เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ และประกอบด้วยส่วนอื่น ๆ เช่น

๕.๑ คำสำคัญ พิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้าต่างจากตัวพื้นแทรกออยู่ในเนื้อหา

๕.๒ เรื่องน่ารู้ เป็นความรู้เพิ่มเติมที่นักเรียนควรรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน

๕.๓ แหล่งสืบค้นความรู้ เป็นแหล่งความรู้ รวมทั้งเว็บไซต์สำหรับสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

๖ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมให้นักเรียนทำเมื่อจบเนื้อหาในการเรียนแต่ละหัวข้อ เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน

๗ บทสรุป สรุปเนื้อหาสำคัญ โดยจัดทำเป็นผังมโนทัศน์ เพื่อให้นักเรียนใช้ทบทวนความรู้

๘ กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมบูรณาการที่เสนอแนะให้นักเรียนทำเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะให้มากขึ้น

๙ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นตัวอย่างสถานการณ์การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๐ คำถามทบทวน เป็นคำถามเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้

๑๑ ท้ายเล่ม ประกอบด้วย

๑๑.๑ บรรณานุกรม เป็นรายชื่อหนังสือ เอกสาร หรือเว็บไซต์ที่ใช้ประกอบการเขียน

๑๑.๒ อภิธานศัพท์ เป็นการนำคำสำคัญที่แทรกออยู่ในเนื้อหา มาอธิบายและจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ช่วงเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

๑

๑. ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

๒

๒. ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

หลักฐานทางประวัติศาสตร์

๑๑

๑. ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ๑๒

๒. ตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ท้องถิ่น

๑๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย

๒๐

๑. สมัยก่อนประวัติศาสตร์

๒๑

๒. สมัยประวัติศาสตร์

๒๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย

๓๕

๑. การสถาปนาราชวงศ์พระร่วงแห่งสุโขทัย ๓๖
๒. พระมหากษัตริย์สุโขทัย ๓๗
๓. การปกครองสมัยสุโขทัย ๓๙
๔. เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย ๔๐
๕. การสิ้นสุดสมัยสุโขทัย ๔๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

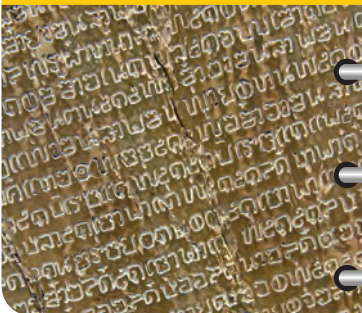

บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

๔๖

๑. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ๔๗
๒. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ๔๘
๓. พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) ๕๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

๕๓

๑. ศิลปกรรม ๕๘
๒. ขนบธรรมเนียมประเพณี ๖๐
๓. อักษรไทย ๖๒
๔. เครื่องสังคโลก ๖๔
๕. การชลประทาน ๖๖

หน่วย
การเรียนรู้ที่

๑

ช่วงเวลาและยุคสมัย
ทางประวัติศาสตร์

ตัวชี้วัดชั้นปี

- ๑) นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ (ส ๔.๑ ป. ๔/๑)
- ๒) อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป (ส ๔.๑ ป. ๔/๒)

สาระการเรียนรู้

- ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
- ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

ประโยชน์จากการเรียนรู้

นำความรู้เรื่องทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษไปใช้ทำความเข้าใจช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ

คำถามชวนคิด

การเรียนรู้ช่วงเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างไร

ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ เป็นการนับช่วงเวลาอีกลักษณะหนึ่ง ที่ไทยรับแบบอย่างมาจากชาวตะวันตก เพื่อใช้ในการสืบค้นเรื่องราวของมนุษย์ ในอดีต

๑. ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

๑.๑ ความหมายของทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

๑. **ทศวรรษ** หมายถึง รอบ ๑๐ ปี ปกติจะนับจาก**ศักราช**ที่ลงท้ายด้วย ๐ ถึงศักราชที่ลงท้ายด้วย ๙ เช่น

- ทศวรรษ ๑๙๕๐ ตามคริสต์ศักราช หมายถึง ค.ศ. ๑๙๕๐–๑๙๕๙
- ทศวรรษ ๑๙๗๐ ตามพุทธศักราช หมายถึง พ.ศ. ๑๙๗๐–๑๙๗๙
- ทศวรรษ ๒๐๐๐ ตามคริสต์ศักราช หมายถึง ค.ศ. ๒๐๐๐–๒๐๐๙

ทศวรรษนิยมใช้บอกช่วงเวลาตามคริสต์ศักราช

๒. **ศตวรรษ** หมายถึง รอบ ๑๐๐ ปี เริ่มนับจาก ๑ ไปถึง ๑๐๐ ดังนั้น ศตวรรษที่ ๑ คือ ศักราช ๑–๑๐๐ ศตวรรษที่ ๒ คือ ศักราช ๑๐๑–๒๐๐ นับเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ

การนับช่วงเวลา ๑๐๐ ปีตามพุทธศักราช เรียกว่า พุทธศตวรรษ เช่น

- พุทธศตวรรษที่ ๒๐ หมายถึง พ.ศ. ๑๙๐๑–๒๐๐๐
- พุทธศตวรรษที่ ๒๖ หมายถึง พ.ศ. ๒๕๐๑–๒๖๐๐

การนับช่วงเวลา ๑๐๐ ปีตามคริสต์ศักราช เรียกว่า คริสต์ศตวรรษ เช่น

- คริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ หมายถึง ค.ศ. ๑๗๐๑–๑๘๐๐
- คริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ หมายถึง ค.ศ. ๒๐๐๑–๒๑๐๐

ในปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งตรงกับ ค.ศ. ๒๐๒๓ นั้น หากจะเรียกช่วงเวลาคือศตวรรษ จะตรงกับ พุทธศตวรรษที่ ๒๖ ซึ่งตรงกับคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑

เรื่องน่ารู้

ว	ร	ร	ษ	แ	ล	ว	่า	ปี
ท	ศ	แ	ล	ว	่า	ล	ิ	บ
ศ	ต	แ	ล	ว	่า	ร	็	อ
ส	ห	ั	ษ	แ	ล	ว	่า	พัน

๓. **สหัสวรรษ** หมายถึง รอบ ๑,๐๐๐ ปี เริ่มนับจาก ๑ ไปถึง ๐ ดังนั้น สหัสวรรษที่ ๑ คือ คักราช ๑-๑๐๐๐ สหัสวรรษที่ ๒ คือ คักราช ๑๐๐๑-๒๐๐๐

- สหัสวรรษที่ ๒ ตามคริสต์คักราช หรือคริสต์สหัสวรรษที่ ๒ หมายถึง ค.ศ. ๑๐๐๑-๒๐๐๐
- สหัสวรรษที่ ๓ ตามพุทธคักราช หรือพุทธสหัสวรรษที่ ๓ หมายถึง พ.ศ. ๒๐๐๑-๓๐๐๐

ข้อสังเกต

ทศวรรษนับจาก ๐-๙ แต่ศตวรรษและสหัสวรรษนับจาก ๑-๑๐๐ และ ๑-๑๐๐๐ ตามลำดับ

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนลองคิดว่า ใน ๑ ศตวรรษกินเวลาที่ทศวรรษ และใน ๑ สหัสวรรษกินเวลาที่ศตวรรษ โดยร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุปข้อมูลร่วมกันที่หน้าชั้นเรียน

๑.๒ การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

ตัวอย่างการใช้ทศวรรษในการเล่าเรื่องราว

สงครามเก้าทัพ

สงครามเก้าทัพเป็นสงครามระหว่างไทยกับพม่า เกิดขึ้นในปลายทศวรรษ ๒๓๒๐ โดยพระเจ้าปดุงกษัตริย์พม่าได้ยกทัพน้อยใหญ่รวมทั้งสิ้น ๙ ทัพมาตีไทย แต่ด้วยพระปรีชาสามารถด้านการบัญชาการรบของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในที่สุดกองทัพพม่าต้องล่าถอยกลับไป

จากตัวอย่าง ทศวรรษ ๒๓๒๐ ตามพุทธคักราช หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. ๒๓๒๐-๒๓๒๙

ตัวอย่างการใช้ศตวรรษในการเล่าเรื่องราว

อาณาจักรสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัยสมัยราชวงศ์พระร่วงเริ่มขึ้นเมื่อปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ศูนย์กลางอยู่ที่เมืองสุโขทัยซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณภาคกลางตอนบน มีพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก

ช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นช่วงที่อาณาจักรสุโขทัยมีความเจริญสูงสุดในทุก ๆ ด้าน แต่หลังจากสิ้นสุดสมัยของพระองค์แล้ว อาณาจักรก็เริ่มเสื่อมลง ในที่สุดก็ถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยาเมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๐

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

จากตัวอย่าง พุทธศตวรรษที่ ๑๘ หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. ๑๗๐๑-๑๘๐๐

พุทธศตวรรษที่ ๑๙ หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. ๑๘๐๑-๑๙๐๐

พุทธศตวรรษที่ ๒๐ หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. ๑๙๐๑-๒๐๐๐

ตัวอย่างการใช้สหัสวรรษในการเล่าเรื่องราว

ราชธานีของไทย

ในประวัติศาสตร์ชาติไทย เรามีราชธานีมาจนถึงปัจจุบันรวมทั้งสิ้น ๔ แห่ง ได้แก่ กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ตามลำดับ ราชธานีทั้งหมดก่อตั้งขึ้นในสหัสวรรษที่ ๒-๓ ตัวอย่างเช่น

กรุงธนบุรีสถาปนาขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๑๐
ตรงกับสหัสวรรษที่ ๓

กรุงรัตนโกสินทร์สถาปนาขึ้นใน
พ.ศ. ๒๓๒๕ ตรงกับสหัสวรรษที่ ๓

จากตัวอย่าง สหัสวรรษที่ ๓ ตามพุทธศักราช หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. ๒๐๐๑-๓๐๐๐

ตัวอย่างการใช้การนับช่วงเวลาในบทความ

สหัสวรรษเก่า (Old Millennium) ได้ผ่านไปแล้วใน ค.ศ. ๒๐๐๐ สหัสวรรษใหม่ (New Millennium) หรือรอบ ๑,๐๐๐ ปีที่ ๓ ของ คริสต์ศักราช และได้เข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ ด้วย ค.ศ. ๒๐๐๑ เป็นปีแรกของสหัสวรรษที่ ๓ และเป็นปีแรกของคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ โลกในสหัสวรรษที่ ๓ นี้มีพลวัตและซับซ้อนยิ่งกว่าเดิม ในการทำความเข้าใจทิศทางของโลกในสหัสวรรษใหม่นี้ ต้องวิเคราะห์กระแสการเปลี่ยนแปลงหลัก ๔ กระแส คือ กระแสการเปลี่ยนแปลงของการเมืองโลก เศรษฐกิจโลก สังคมโลก และเทคโนโลยี

จาก *สู่สหัสวรรษที่ ๓*. โดย จุลชีพ ชินวรรณ, ๒๕๔๔, ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนเลือกอ่านเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สนใจจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วพิจารณาว่า พ.ศ. หรือ ค.ศ. ที่กล่าวถึงในเรื่องที่อ่านนั้นตรงกับ ศตวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษใด จากนั้นนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันหน้าชั้นเรียน

๒. ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

เพื่อความสะดวกในการสืบค้นเรื่องราวของมนุษย์ในอดีต นักประวัติศาสตร์ได้แบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ออกเป็น ๒ สมัย คือ

๒.๑ สมัยก่อนประวัติศาสตร์

สมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นช่วงเวลาที่สังคมนั้นยังไม่มีการใช้ตัวหนังสือบันทึกเรื่องราว แต่เราอาจทราบเรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์จากสิ่งที่ไม่ใช่ตัวหนังสือ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ โครงกระดูก **ภาพเขียนสี**

ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี เขียนไว้บนหน้าผา

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทยแบ่งเป็นยุคต่าง ๆ ดังนี้

ยุคหิน

- ประมาณ ๕๐๐,๐๐๐-๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว
- แบ่งเป็น ๓ ยุคย่อย คือ ยุคหินเก่า ยุคหินกลาง และยุคหินใหม่ ตามลำดับ

ยุคโลหะ

- ประมาณ ๔,๐๐๐-๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว
- แบ่งเป็น ๒ ยุคย่อย คือ ยุคสำริดและยุคเหล็ก ตามลำดับ

๒.๒ สมัยประวัติศาสตร์

เริ่มตั้งแต่มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ มีการประดิษฐ์ตัวหนังสือขึ้นใช้ในการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ศิลาจารึก ตำนาน จดหมายเหตุ พระราชพงศาวดาร

สมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทยนิยมแบ่งเป็นสมัยต่าง ๆ ตามช่วงเวลา การตั้ง**ราชธานี**ของอาณาจักรไทย ได้แก่ สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

๑ สมัยก่อนสุโขทัย ในดินแดนไทยสมัยประวัติศาสตร์เริ่มต้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๒ เพราะพบจารึกเก่าแก่ที่สุดที่พบในประเทศไทย จนถึง พ.ศ. ๑๗๙๒ ซึ่งเป็นปีที่ตั้งราชวงศ์พระร่วงแห่งอาณาจักรสุโขทัย

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง

ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพมหานคร

๒ สมัยสุโขทัย เริ่มเมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๗๙๒ เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เสด็จขึ้นเสวยราชย์ครองกรุงสุโขทัยและตั้งราชวงศ์พระร่วงขึ้น จนถึง พ.ศ. ๒๐๐๖ อันเป็นปีที่อาณาจักรสุโขทัยถูกรวมเข้ากับอาณาจักรอยุธยา

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
จังหวัดสุโขทัย

๓ สมัยอยุธยา เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๓ เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรง**สถาปนา** กรุงศรีอยุธยาและขึ้นครองราชย์ สมัยอยุธยาลิ้นสุดลง เมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔ สมัยธนบุรี เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชและเสด็จขึ้นครองราชย์ที่กรุงธนบุรี จนถึง พ.ศ. ๒๓๒๕ อันเป็นปีที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเสด็จสวรรคต พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช กรุงเทพมหานคร

๕ สมัยรัตนโกสินทร์ เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ และตั้งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี สมัยรัตนโกสินทร์เจริญรุ่งเรืองสืบต่อมาจนทุกวันนี้

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช กรุงเทพมหานคร

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนจับคู่กับเพื่อนช่วยกันสืบค้นว่า ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใดที่มีช่วงเวลาน้อยที่สุด และสมัยนั้นมีพระมหากษัตริย์กี่พระองค์ บันทึกผลและนำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในข้อมูลที่นำเสนอ

บทสรุป

ช่วงเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

ความหมายของทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

- ทศวรรษ หมายถึง รอบ ๑๐ ปี นับจากศักราชที่ลงท้ายด้วย ๐ ถึงศักราชที่ลงท้ายด้วย ๙
- ศตวรรษ หมายถึง รอบ ๑๐๐ ปี เริ่มนับจาก ๑ ไปถึง ๐ เช่น ศตวรรษที่ ๑ คือ ศักราช ๑-๑๐๐
- สหัสวรรษ หมายถึง รอบ ๑,๐๐๐ ปี เริ่มนับจาก ๑ ไปถึง ๐ เช่น สหัสวรรษที่ ๑ คือ ศักราช ๑-๑๐๐๐

การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ

- ใช้ในการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เช่น สงครามเก้าทัพ การก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัย การตั้งราชธานีของไทย

ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

- สมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นช่วงเวลาที่สังคมนั้นยังไม่มี การใช้ตัวหนังสือบันทึกเรื่องราว แบ่งเป็นยุคหินและยุคโลหะ

สมัยประวัติศาสตร์

- เริ่มตั้งแต่มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ มีการประดิษฐ์ตัวหนังสือขึ้นใช้ในการบันทึกเรื่องราว
- สมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทยนิยมแบ่งเป็นสมัยต่าง ๆ ตามช่วงเวลาการตั้งราชธานีของอาณาจักรไทย ได้แก่ สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

กิจกรรมเสนอแนะ

๑. ค้นหาข้อความที่บอกช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ คำใดคำหนึ่งจากหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่น ๆ มา ๒ ข้อความ
๒. ทำตารางแสดงการแบ่งยุคสมัยย่อยของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แล้วร่วมกันคัดเลือกนำมาจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

นักเรียนนำความรู้เรื่องทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ ไปใช้ในการอ่านหรือเข้าใจเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ได้

คำถามทบทวน

๑. ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ มีการนับแตกต่างกันอย่างไร
๒. ปลายทศวรรษ ๒๓๒๐ ตามพุทธศักราช ตกอยู่ประมาณ พ.ศ. ไດ ถึง พ.ศ. ไດ
๓. พุทธศตวรรษที่ ๒๕ คือช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. ไດ ถึง พ.ศ. ไດ
๔. ค.ศ. ๑๔๕๐ อยู่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่เท่าไร
๕. นักประวัติศาสตร์ได้แบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ออกเป็นสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์โดยใช้อะไรเป็นเกณฑ์
๖. กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงธนบุรี ราชธานีใดที่ดำรงอยู่นานที่สุด